

Współpraca z wolontariuszami 50+.

PORADNIK DLA ORGANIZACJI I INSTYTUCJI

**NASI NAJBARDZIEJ ZAUFANI WOLONTARIUSZE, LUDZIE,
NA KTÓRYCH ZAWSZE MOŻEMY LICZYĆ, TO SĄ WŁAŚNIE
OSOBY STARSZE. MAJĄ SPORE DOŚWIADCZENIE,
USTABILIZOWANĄ SYTUACJĘ RODZINNĄ I DUŻO WOLNEGO CZASU.
DECYDUJĄ SIĘ NA WOLONTARIAT W NASZEJ ORGANIZACJI,
BO CHCĄ WYJŚĆ Z DOMU, CHCĄ POCZUĆ SIĘ
POTRZEBNI I ZAPOMNIEĆ O SWOICH DOLEGLIWOŚCIACH.
WOLONTARIAT DAJE IM ENERGIĘ DO ŻYCIA.**

**<Halina Cieśla, prezes Stowarzyszenia
na rzecz Rozwoju Wsi Aniołowo>**

Wolontariat 50+

**Warto
spróbować!**

Dlaczego niewiele organizacji korzysta z pomocy wolontariuszy 50+ ?

Z jednej strony osoby starsze nie wiedzą, że mogą zostać wolontariuszami – brakuje im informacji, czym jest wolontariat i jak można zaangażować się w pomaganie innym. Z drugiej strony organizacje chyba nie do końca wierzą w mobilność seniorów i boją się, że starsi nie spełnią ich oczekiwań, że sobie nie poradzą.

<Iwona Orężak, Uniwersytet III Wieku i Osób Niepełnosprawnych>

Duża w tym rola stereotypów nt. starości. Zbyt często media przedstawiają starość jednostronnie i niekorzystnie, utożsamiają starszy wiek z niesprawnością i ograniczeniem życiowej aktywności. Rzadko myślimy o seniorach jako o osobach aktywnych, które mogą zaangażować się w udzielanie pomocy innym.

<Danuta Andrzejewska, Stowarzyszenie Klub Seniora „Zakrzewo”>

Wolontariusze 50+ to dla organizacji kopalnia wiedzy, wolnego czasu i doświadczenia życiowego

Obecnie pracuje z nami blisko stu wolontariuszy – około czterdziestu spośród nich to osoby po pięćdziesiątce i co ciekawe przeznaczają one zdecydowanie więcej czasu na wolontariat niż młodzi. Dłużej też zostają w organizacji.

<Joanna Mielczarek, Stowarzyszenie mali bracia Ubogich>

Wśród naszych wolontariuszy jest sporo osób po pięćdziesiątce, są też całe rodziny – mamy więc przypadki wolontariatu wielopokoleniowego. Wiek wolontariuszy nie ma dla nas większego znaczenia: młodzi i starsi wykonują podobne zadania. Bierzymy natomiast pod uwagę indywidualne predyspozycje i chęci.

<Teresa Bocheńska, Elbląski Bank Żywności>

SPIS RZECZY

Wstęp	5
Korzyści z wolontariatu	7
Potencjał starszych wolontariuszy	10
Jak dobrze zorganizować wolontariat?	16
Współpraca z Centrum Wolontariatu	23
Lokalne partnerstwo na rzecz wolontariatu 50+	25
Wolontariat 50+. Wyniki badania	29
Organizatorzy	34

Wstęp

Teresa (64 lata) zaangażowała się w akcję zbierania żywności dla ubogich rodzin, **Alicja** (74 lata) pomaga dzieciom w nauce czytania, **Halina** (59 lat) opiekuje się niepełnosprawną dziewczynką, **Krysia** (59 lat) wspiera organizacje w prowadzeniu księgowości, **Jerzyka** (61 lat) pracuje w hospicjum, **Stanisław** (68 lat) zbiera pieniądze na stypendia dla dzieci, **Barbara** (58 lat) odwiedza starszego pana chorego na stwardnienie rozsiane.

Dlaczego wolontariat 50+

Polskie społeczeństwo, podobnie jak populacje innych krajów europejskich, starzeje się. Obecnie mamy 12 milionów osób powyżej pięćdziesiątego roku życia, co stanowi blisko jedną trzecią ogółu populacji, a w 2030 roku udział tej grupy wiekowej wyniesie już blisko 45%.¹

W populacji osób powyżej pięćdziesiątego roku życia przeważają osoby, które już nie pracują (są na rencie lub emeryturze) lub takie, które zbliżają się do końca aktywności zawodowej. Warto podkreślić, że polscy emeryci należą do najmłodszych w Europie, co wiąże się z powszechną praktyką przechodzenia na wcześniejsze emerytury (tylko 17% kobiet i 33% mężczyzn pracuje aż do osiągnięcia ustawowej granicy wieku emerytalnego).

Obecnie, kiedy ludzie starsi cieszą się dłuższym życiem i lepszym zdrowiem, przejście na emeryturę nie powinno oznaczać zaprzestania aktywności. Wolny czas, wiedza, doświadczenie życiowe i zawodowe seniorów stanowią olbrzymi kapitał dla wolontariatu. Niestety kapitał ten jest obecnie

w niewielkim stopniu wykorzystywany. Badania Stowarzyszenia KLON/JAWOR dowodzą, że stosunkowo mało osób po pięćdziesiątce angażuje się w wolontariat. Najczęściej wolontariuszami zostają osoby młode (studenci i uczniowie).

Optymizmem na przyszłość napawa fakt, że doświadczenia tych podmiotów, które współpracują z wolontariuszami po pięćdziesiątce, są bardzo pozytywne. Różnorodność wieku wolontariuszy wzbogaca zespół organizacji, sprzyja międzypokoleniowej wymianie doświadczeń. Starsi wolontariusze często podejmują się zadań, które wymagają specjalistycznych umiejętności czy życiowego doświadczenia, poświęcają też więcej czasu na wolontariat niż osoby młode i na dłużej związują się z organizacją.

Mamy nadzieję, że lektura tej broszury zachęci instytucje i organizacje z Elbląga i powiatu elbląskiego do większego otwarcia na współpracę ze starszymi wolontariuszami. Warto podkreślić, że dużą rolę w zakresie rozwoju wolontariatu 50+ mają do odegrania organizacje skupiające seniorów, na przykład kluby seniora, uniwersytety trzeciego wieku. Mogą one dostarczać swoim członkom wiedzy z zakresu wolontariatu, a także kreować modę na wolontariat osób starszych.

Beata Tokarz, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
Gabriela Zimirowska, Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu

¹ Dane i prognozy GUS.

Korzyści z wolontariatu

W 2006 roku blisko 7 milionów dorosłych Polaków (22%) deklarowało, że poświęca swój czas na bezpłatną pracę na rzecz innych, czyli wolontariat. Wydaje się, że to dużo, ale po pierwsze pozostaje przecież prawie 80% tych, którzy takiej pracy nie podejmują, a po drugie skala i częstotliwość zaangażowania w pracę wolontarystyczną jest bardzo różna. Tylko co dziesiąty wolontariusz przepracował społecznie w ostatnim roku więcej niż 19 dni roboczych.²

Wolontariusze poświęcają swój czas, aby pomóc chorym, bezdomnym, ubogim. Ale wolontariat to także pomoc w nauce, bezpłatne poradnictwo prawne czy angażowanie się w sprawy publiczne. Można bez końca wymieniać różne działania, które łączy chęć bezpłatnego pomagania innym. Czasami ważna jest sama obecność wolontariusza, zainteresowanie drugą osobą, uśmiech lub dobre słowo.

Korzyści dla wolontariusza

Wolontariat to pomoc, za którą wolontariusz nie otrzymuje wynagrodzenia, co wcale nie oznacza, że nie ma on ze swojej pracy żadnych korzyści. Wręcz przeciwnie, tyle tylko, że mają one charakter niematerialny. Wolontariusze zyskują na przykład poczucie satysfakcji z niesionej pomocy, dobrze spełnionego obowiązku, wzmacniają poczucie własnej wartości, zdobywają nowe doświadczenia albo kontakty. Są tacy, którzy działają wolontarystycznie z czysto altruistycznych pobudek, ale i tacy, którzy pomagają innym, licząc, że gdy sami będą w potrzebie, również znajdzie się ktoś, kto im pomoże. Motywacje do działalności wolontarystycznej są bardzo różne, tak jak rozmaite mogą być korzyści, które z bezpłatnej pracy czerpie wolontariusz.

Korzyści dla odbiorców pomocy

Najważniejsze oczywiście są korzyści, które mają osoby korzystające z pomocy wolontariuszy. Dzięki wolontariatowi miliony osób w Polsce mogą żyć lepiej, pełniej zaspokajając swoje potrzeby i czuć się potrzebnymi. Wolontariusze przynoszą ulgę w cierpieniu, pomagają radzić sobie w codziennym życiu, starają się rozwiązywać problemy pojedynczych osób i całych społeczności. Wolontariat pozwala przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu, a więc sytuacji, w której ludzie znajdują się na marginesie życia społecznego, poza nawiasem społeczności, w której żyją. Dzieje się tak, ponieważ, z różnych powodów, na przykład braku pieniędzy, niepełnosprawności czy starości, ludzie nie radzą sobie w życiu, nie nadążają za otoczeniem, zostają zostawieni sami sobie. Wolontariat działa tu w dwojaki sposób. Z jednej strony wolontariusze pomagają takim osobom, starając się wesprzeć ich powrót do normalnego życia, a z drugiej strony takie osoby mogą same zostać wolontariuszami, dzięki czemu odnajdują sens życia i swoje miejsce w społeczności.

Szczególne znaczenie wolontariat ma w zachowaniu witalności, aktywności przez osoby starsze. Umożliwia im udział w życiu społeczności, pozwala dzielić się doświadczeniem życiowym i daje poczucie bycia potrzebnym. Po drugie wolontariat może przyczyniać się do budowy porozumienia pomiędzy pokoleniami. Młodzi i starsi poprzez wspólne działania wymieniają się doświadczeniami i wzajemnie wspierają się.

Korzyści dla organizacji

W Polsce większość wolontariuszy współpracuje z organizacjami społecznymi, choć z ich pomocy korzystają także placówki publiczne, na przykład szpitale, szkoły czy też ośrodki pomocy społecznej. Wolontariusze chętnie współpracują ze stowarzyszeniami i fundacjami, gdyż organizacje tego typu na co dzień pracują z potrzebującymi. Organizacje dysponują wiedzą o skutecznych formach pomocy, którą dzielą się z wolontariuszami, często posiadają także zaplecze lokalowe czy sprzętowe niezbędne do prowadzenia określonych form wsparcia.

Z kolei dla wielu organizacji społecznych wolontariusze to podstawa ich działania. W Polsce działa blisko 50 tysięcy organizacji, z czego tylko 26%

zatrudnia pracowników, pozostałe korzystają z pracy własnych członków i wolontariuszy. Na co dzień aż 40% organizacji korzysta z pracy wolontariackiej. W dużej mierze zastępuje ona braki finansowe, bo przychody ponad połowy polskich organizacji nie przekraczają w roku 10 tysięcy złotych.³ Wolontariat to bardzo skuteczna droga do popularyzowania działalności organizacji społecznych, docierania z informacją o usługach świadczonych przez organizacje do konkretnych ludzi potrzebujących wsparcia. Z pewnością również do rozwijania wolontariatu w organizacjach społecznych przyczyniła się działalność Centrów Wolontariatu, które starają się propagować idee wolontariatu i praktycznie wspierać jego rozwój właśnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Korzyści dla społeczeństwa

Na koniec, myśląc o korzyściach płynących z wolontariatu, trzeba także zwrócić uwagę na zyski ogólnospołeczne. Należy pamiętać, że wolontariat to praca i czas poświęcony innym. W związku z tym można próbować określić wymierną wartość pracy wolontariuszy. W Polsce takich prób nikt jeszcze chyba nie podejmował, ale zrobiono to w Wielkiej Brytanii, gdzie liczba wolontariuszy sięga prawie 22 milionów. Brytyjczycy wyliczyli mianowicie, że wartość pracy wolontariuszy to około 118 miliardów dolarów!

Niezależnie od wymiernej wartości pracy społecznej – wolontariat jest przede wszystkim skutecznym i praktycznym sposobem propagowania idei solidarności i pracy dla dobra wspólnego, stanowiących przeciwwagę dla egoizmu, które trapią wiele współczesnych społeczeństw, w tym także nas, Polaków. Wolontariat wzmacnia poczucie przynależności do społeczności, promuje postawy aktywności życiowej, a wreszcie przyczynia się do budowania trwałych społecznych więzi i tego, czego nam często na co dzień najbardziej brakuje: zaufania.

Tomasz Schimanek, wicedyrektor programowy Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce

² Badanie Stowarzyszenia Klon/Jawor i Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu z 2005 r.

³ Badanie „Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2006” przeprowadzonego przez CBOS na zlecenie Stowarzyszenia Klon/Jawor.

Potencjał starszych wolontariuszy

Angażowanie do współpracy wolontariuszy w różnym wieku, posiadających odmienne doświadczenia i umiejętności, wzbogaca zespół organizacji i pozwala spojrzeć z wielu stron na prowadzone działania. Korzyści z różnorodności są szczególnie widoczne w odniesieniu do wieku.

Organizacje i instytucje, które pracują z wolontariuszami w różnym wieku – najczęściej po stronie osób młodych wskazują na większą aktywność, kreatywność i znajomość nowych technologii, umiejętność pisania wniosków, ale także na słomiany zapał i brak doświadczenia. Natomiast osoby starsze choć mają nawyki i przyzwyczajenia, są mniej przebojowe, jednak cechuje je odpowiedzialność, cierpliwość, obowiązkowość, dyspozycyjność, wrażliwość i doświadczenie życiowe – nieocenione zalety przy podejmowaniu współpracy.

Młodzi wolontariusze zazwyczaj pojawiają się w organizacji i po kilku miesiącach znikają, rozpoczynają studia, pracę lub szukają nowych wyzwań. Są niezastąpieni przy jednorazowych akcjach i imprezach.

Natomiast osoby starsze związują się z organizacją na dłużej, do powierzonych zadań zaś podchodzą systematycznie i z dużą odpowiedzialnością. Dysponują rzadką w dzisiejszych czasach wartością – czasem wolnym, i to właśnie pozwala im na głębokie zaangażowanie się w wolontariat, regularną pomoc innym.

Często są specjalistami w wykonywanym przez wiele lat zawodzie – potrafią radzić sobie w różnych życiowych sytuacjach. Mogą więc jako wolontariusze wykonywać bardzo rozmaite, nieraz specjalistyczne zadania, na przykład pracować jako księgowi, pedagodzy, inżynierzy, krawcy, kucharze, dziennikarze, tłumacze itd. W wielu organizacjach to właśnie starszym wolontariuszom powierza się zadanie pozyskiwania funduszy.

Różnorodność umiejętności, jakimi mogą dysponować wolontariusze 50+, jest bardzo duża.

Wiele instytucji z góry nastawia się na współpracę z młodymi wolontariuszami, zakładając, że starszymi byłoby im trudniej zarządzać i że mogłyby pojawić się konflikty międzypokoleniowe w zespole. Jednak doświadczenia tych organizacji, gdzie wolontariuszami są osoby w różnym wieku, pokazują, że taki model dobrze funkcjonuje, a co więcej, okazuje się, że włączenie osób dojrzałych wiekiem pozwala odpowiedzieć na nowe, ważne potrzeby odbiorców działań organizacji. Ponadto młodszy i starsi wolontariusze wspólnie uczą się od siebie, wspierają i uzupełniają.

O tym, jak wygląda współpraca ze starszymi wolontariuszami opowiedziało nam kilka organizacji:

ELBLĄSKI BANK ŻYWNOŚCI

<Teresa Bocheńska>

Wśród naszych wolontariuszy jest sporo osób po pięćdziesiątce, są też całe rodziny – mamy więc przypadki wolontariatu wielopokoleniowego. Obecnie w bieżącej działalności pomaga nam stale osiem osób, ale w działalności akcyjną – zbiórki żywności – włącza się około 400 osób: zbierają artykuły spożywcze w sklepach, pracują w magazynach czy przy dystrybucji produktów, pomagają w pracy papierkowej, na przykład wypisują podziękowania. Wiek wolontariuszy nie ma dla nas większego znaczenia: młodzi i starsi wykonują podobne zadania. Bierzemy natomiast pod uwagę indywidualne predyspozycje i chęci.

Nową wolontariuszką w naszej organizacji jest pani Teresa – osoba w wieku 64 lat z dużym doświadczeniem życiowym. Powierzyliśmy jej zadanie pozyskania nowych darczyńców: nawiązania współpracy ze sklepami i hurtowniami. Pani Teresa świetnie sobie z tym radzi. Mamy też wolontariuszy 50+, którzy pochodzą z rodzin ubogich i są naszymi klientami. Jednak bardzo chętnie pomagają nam w zbiórce żywności – wolontariat daje im ogromną satysfakcję.

Muszę przyznać, że dotychczas nie prowadziliśmy specjalnej rekrutacji nastawionej na pozyskanie starszych wolontariuszy. Być może fakt, że ja sama jestem 50+, przyciąga do nas seniorów. Udział w powołanym w Elblągu Partnerstwie na rzecz Rozwoju Wolontariatu 50+ zachęcił mnie do tego, aby opracować specjalną ofertę dla wolontariuszy 50+, toteż mam nadzieję, że z roku na rok będzie ich u nas więcej.

HOSPICJUM ŚW. JERZEGO

IM. DR ALEKSANDRY GABRYSIAK W ELBLĄGU

<Urszula Osińska>

W hospicjum mamy przede wszystkim osoby obłożnie chore, często nie chodzące. Wolontariusze to dla nas ogromne wsparcie. Pomagają personelowi przy pacjentach: wykonują toalety, robią zakupy, czytają, grają w karty, warcaby, a jeśli jest ciepło wychodzą z chorymi na spacer. Wprowadzają przy tym atmosferę ciepła, bliskości – co jest niezwykle ważne dla naszych pacjentów. Wolontariusz w naszej organizacji powinien przede wszystkim posiadać umiejętność słuchania chorego. Poza tym ważna jest cierpliwość, uczciwość i serdeczność.

Nasi wolontariusze to w większości ludzie młodzi, ale jest także kilka pań na emeryturze. Są to osoby, które miały kontakt z chorobą w rodzinie, a w momencie, kiedy ich najbliższa osoba odeszła – poczuły chęć pomagania innym. Wolontariusze bez względu na wiek wykonują u nas takie same zadania. Do pracy w hospicjum są przez nas starannie przygotowywani. Nie jest to zajęcie łatwe, ale na pewno pozwala zrealizować się i czuć się potrzebnym. Starsi wolontariusze podkreślają, że praca w hospicjum sprawiła, że mniej myślą o swoich problemach i chorobach, nie użalają się nad sobą.

Jesteśmy zainteresowani większym włączeniem do współpracy osób 50+. Jednak zdajemy sobie sprawę, że aby tak się stało – konieczne jest dotarcie do osób starszych z informacją na temat wolontariatu. Dla wielu seniorów jest to pojęcie obce – nie wiedzą jeszcze, że poprzez wolontariat można się realizować.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI ANIOŁOWO

<Halina Cieśla>

Działamy na wsi, w małej społeczności. Wolontariat jest podstawą funkcjonowania naszej organizacji. To co robimy wyływa z potrzeby naszych serc.

Nasi najbardziej zaufani wolontariusze, ludzie, na których zawsze możemy liczyć, to są właśnie osoby starsze. Mają spore doświadczenie i ustabilizowaną sytuację rodzinną. Wśród wolontariuszy mamy także ludzi młodych. Są może bardziej entuzjastyczni, łatwiej ich zaangażować do spontanicznie organizowanych akcji, ale mają zdecydowanie mniej cierpliwości i wolnego czasu.

Starsi i młodzi wolontariusze dobrze się uzupełniają – sprawdzają się w innego typu działaniach. Młodym wolontariuszom powierzamy zadania, które wymagają dużej sprawności fizycznej oraz takie, które należy wykonać szybko, w terenie. Młodzież lubi angażować się w przedsięwzięcia, umożliwiające samodzielne działania i realizację własnych pomysłów. Natomiast jeśli szukamy wolontariuszy do akcji długotrwałych, wymagających cierpliwości, jak na przykład zajęcia z dziećmi – to zatrudniamy przede wszystkim osoby starsze. Seniorów trzeba zawsze wcześniej uprzedzić, wytłumaczyć, na czym zadanie będzie polegać i co z niego wyniknie.

Starsi włączają się w działania naszej organizacji, bo chcą po prostu wyjść z domu, być wśród ludzi. Chcą zapomnieć o swoich dolegliwościach i poczuć się potrzebni. Bardzo szybko ujawniają się ich talenty i jeśli widzą, że to co robią, jest dla kogoś ważne – to chętnie rozwijają swoje umiejętności. Wolontariat na pewno daje im energię do życia.

FUNDACJA ELBLĄG

<Arkadiusz Jachimowicz>

Kilka lat temu trafił do nas Pan Stanisław, który po przejściu na emeryturę, szukał dla siebie jakiegoś zajęcia. Zdecydowaliśmy się, że zaangażujemy go w charakterze wolontariusza do pozyskiwania funduszy na stypendia dla dzieci niepełnosprawnych. Pan Stanisław przeszedł szko-

lenie z metod fundraisingu i ruszył w teren. Okazał się bardzo skuteczny. Szybko ujawniły się także jego talenty w zakresie inwestowania funduszy Fundacji – każdy dzień zaczyna od sprawdzenia notowań na giełdzie. Po dwóch latach pracy w charakterze wolontariusza zdecydowaliśmy się zatrudnić Pana Stanisława. Obecnie jest także członkiem zarządu – i to właśnie z jego inicjatywy uruchomiliśmy program promujący współpracę osób starszych z młodymi pt. „Aktywizacja międzygeneracyjna”. Pan Stanisław doskonale radzi sobie z młodymi ludźmi – potrafi pokierować ich pracą, ale jest też otwarty na ich pomysły. Z młodszymi pracownikami Fundacji dobrze się dogaduje.

STOWARZYSZENIE „MALI BRACIA UBOGICH” W WARSZAWIE

<Joanna Mielczarek>

Nasze Stowarzyszenie troszczy się o to, aby jak najmniej seniorów czuło się samotnych. Organizujemy regularne odwiedziny w domach osób starszych, spotkania świąteczne i wspólne wyjazdy wakacyjne. Staramy się także docierać do osób przebywających w domach opieki społecznej. Obecnie pracuje z nami blisko stu wolontariuszy, około 40 spośród nich to osoby po pięćdziesiątce i co ciekawe przeznaczają one zdecydowanie więcej czasu na wolontariat niż młodzi. Dłużej też zostają w organizacji.

Starsi podejmują wolontariat w sposób bardziej dojrzały. Gdy do nas trafiają, są już zdecydowani dokładnie na ten rodzaj pracy. Zgłaszają się, bo pragną czuć się potrzebni, szukają towarzystwa, chcą otoczyć opieką inną, starszą od nich osobę. Na początku mają wątpliwości, czy aby nie są za starzy. W takich sytuacjach wyraźnie mówimy, że nie ma górnej granicy wieku – ważna jest chęć pomagania i siły.

Młodym i starszym wolontariuszom powierzamy to samo zadanie, jakim jest towarzyszenie samotnym osobom starszym. Są jednak pewne różnice w stylu pracy. Wolontariusze po pięćdziesiątce częściej budują partnerskie relacje z odwiedzanymi osobami, motywują je do większej aktywności. Są cierpliwi i dobrze radzą sobie w prowadzeniu rozmów na trudne tematy (np. o śmierci czy chorobie). Młodzi starają się raczej zapiekiwać i wesprzeć. Świetnie animują imprezy grupowe.

Kilku seniorów – oprócz towarzyszenia podopiecznym – włącza się w inne działania naszej organizacji: pomagają w pozyskiwaniu funduszy, w redagowaniu gazetki czy w pracach biurowych. Zauważyłam, że starsi wolontariusze mają większą potrzebę indywidualnej rozmowy o ich pracy, zdania relacji z tego, co się działo, omówienia problemów czy dzielenia się sukcesami. I tej potrzebie staramy się wychodzić naprzeciw.

Relacje międzypokoleniowe między naszymi wolontariuszami układają się wspaniale. Często wspólnymi siłami organizujemy różnego rodzaju spotkania integracyjne. Gdy bawimy się, gramy, rozmawiamy – różnice wieku znikają. Nasza organizacja łamie stereotypowy obraz „młodzi pomagają starszym” – u nas pomocy udzielają i studenci, i emeryci.

FUNDACJA IM. DOKTORA PIOTRA JANASZKA „PODAJ DALEJ” Z KONINA **<Krzysztof Zieliński>**

Byliśmy świadomi, że w ludzie starsi mają ogromną wiedzę i doświadczenie życiowe, które moglibyśmy wykorzystać we współpracy z dziećmi i osobami niepełnosprawnymi. Jednak na początku mieliśmy spory problem w dotarciu do osób starszych i zachęceniu ich do wolontariatu. Dobrym pomysłem okazała się współpraca z parafiami. Później kolejni seniorzy zjawiali się na zasadzie „podaj dalej” – byli zachęceni do współpracy przez swoich rówieśników.

Dziś mamy około 50 aktywnych, stale współpracujących z nami wolontariuszy, w tym ośmiu seniorów. Młodzi i starsi wolontariusze świetnie ze sobą współpracują. Młodzi mają dużo pomysłów, energii – a seniorzy patrzą bardzo racjonalnie na proponowane przez nich działania i często sprowadzają je na ziemię, pokazują ryzyka i trudności. Młodzi uczą się od starszych odpowiedzialności – a starszym poprzez współpracę z młodzieżą ubywa lat. Włączenie osób starszych do współpracy wypełniło sporą lukę w naszych działaniach. Starsi bardzo chętnie zaangażowali się w pomoc indywidualną osobom niepełnosprawnym (odwiedziny w domach) – do tej pracy trudno było nam zachęcić osoby młode, które lepiej odnajdują się w pracy w grupie, gdzie jest dużo śmiechu i zabawy.

Jak dobrze zorganizować wolontariat?

Organizacja, która zamierza zaangażować do pomocy wolontariuszy, powinna starannie przygotować się do takiej współpracy. Z jednej strony wolontariusz w organizacji to nieoceniona pomoc, odciążenie od obowiązków i wsparcie dla pracowników; z drugiej jednak to konieczność zorganizowania i nadzorowania pracy wolontariusza.

Dobre zaplanowanie współpracy jest niezwykle istotne dla obu stron. Na pewno sprzyja uzyskaniu wysokiej jakości pracy wolontariuszy, a im samym daje poczucie satysfakcji, bycia potrzebnym, co z kolei ułatwia zatrzymanie ich na dłużej w organizacji. Tak jak organizacje i instytucje troszczą się o swoich pracowników (dbają o rozwój i dobre samopoczucie, motywują i wspierają w trudnych momentach) – tak samo powinny dbać o wolontariuszy. Warto pamiętać, że wolontariusz staje się członkiem zespołu organizacji – poznaje jej funkcjonowanie od środka. Zadowolony wolontariusz (który widzi sens działań organizacji i czuje, że jego praca jest przydatna i dobrze zorganizowana) buduje pozytywny wizerunek organizacji na zewnątrz – często staje się „ambasadorem” organizacji, zachęca innych do współpracy czy wsparcia podejmowanych działań.

Angażowanie do współpracy starszych wolontariuszy powinno przebiegać zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami współpracy z wolontariuszami. Choć na pewno warto mieć świadomość specyficznych potrzeb starszych wolontariuszy.

O czym warto pamiętać angażując starszych wolontariuszy:

1. Osoby starsze na starcie mogą potrzebować większego wsparcia i akceptacji. Warto więc w pierwszym etapie współpracy poświęcić im więcej czasu i uwagi (rozmawiać o realizowanych przez nich zadaniach, przetykać pojawiające się lęki i obawy, wzmacniać motywację, a przede

wszystkim zadbać o to, by dobrze poczuli się w naszej organizacji). Dobrym rozwiązaniem może być przypisanie starszej osobie doświadczonego wolontariusza, który zapozna ją ze specyfiką działania organizacji i w razie potrzeby udzieli pomocy.

2. Osoby starsze, podejmując się wolontariatu, bardzo często szukają okazji do wyjścia z samotności, szukają swojego miejsca i możliwości działania wspólnie z innymi. Warto organizować spotkania integracyjne pracowników i wolontariuszy, wzmacniać w osobach starszych poczucie przynależności do organizacji oraz umożliwić im wplywanie na kształt podejmowanych działań. Dobrym pomysłem może okazać się zachęcenie osób 50+ do inicjowania różnych spotkań, działań, które sprzyjają rozwojowi ich zainteresowań i ciekawemu spędzeniu wolnego czasu (np. wycieczki, wspólne wyjścia do teatru).

3. Współpraca z wolontariuszami w różnym wieku wymaga umiejętnego zarządzania relacjami międzypokoleniowymi. Nie można dopuścić do konfliktów czy izolowania się starszych i młodszych wolontariuszy. Różnice wieku w zespole warto wykorzystać do wymiany umiejętności i doświadczeń oraz wzajemnego wspierania się. Młodzi wolontariusze, którzy dłużej pracują w organizacji, bardzo dobrze sprawdzają się w roli przewodników, wprowadzających seniorów w wolontariat. Ciekawym pomysłem jest także tworzenie mieszanych wiekowo zespołów do wykonania konkretnych zadań – bezpośredni kontakt umożliwia poznanie się i wymianę umiejętności.

4. Część osób starszych może być mniej otwarta na naukę, zmianę dotychczasowych sposobów działania. Osoby młode nie mają dużego doświadczenia życiowego czy zawodowego – stąd są nastawione na zdobywanie nowych umiejętności. W wypadku ludzi starszych warto zadbać o to, aby z jednej strony docenić ich bogate doświadczenie i posiadane umiejętności, a z drugiej otworzyć ich na zdobywanie nowych doświadczeń i wiedzy, w tym naukę od osób młodych.

5. Starsi wolontariusze częściej niż młodzi mogą doświadczać problemów ze zdrowiem. Zatem konieczne wydaje się takie dobranie obowiązków, aby wolontariat był bezpieczny i nie stwarzał zagrożenia dla zdrowia.

6. Przy opracowywaniu profili aktywności dla wolontariuszy 50+ można odwoływać się do posiadanego przez nich doświadczenia zawodowego. Należy jednak zainteresowanej osobie pozostawić podjęcie decyzji, czy jako wolontariusz chce wykonywać podobną pracę jak w życiu zawodowym (część osób na pewno będzie wolą zająć się czymś zupełnie innym). Warto dać starszym wolontariuszom okazję do zdobywania nowych umiejętności – wolontariat powinien wpisywać się w strategię uczenia się przez całe życie.

7. Najczęstszym motywem podejmowania wolontariatu przez osoby starsze jest chęć pomocy potrzebującym, a dostrzeganą korzyścią własna satysfakcja – dlatego ważne jest takie zorganizowanie pracy starszych wolontariuszy, aby wyraźnie widzieli oni cel i rezultaty swojej pracy.

Ogólne zasady współpracy z wolontariuszami:

1. Dlaczego chcemy zaangażować wolontariuszy?

Bez względu na to czy chcemy dopiero rozpocząć współpracę z wolontariuszami, czy też korzystamy z ich pomocy od lat – powinniśmy wiedzieć, jakie znaczenie ma dla naszej organizacji wolontariat. Odpowiedzi na tak postawione pytanie może być wiele, na przykład:

- >> szukamy wsparcia wolontariuszy kilka razy w roku w momentach, kiedy dużo dzieje się w naszej organizacji;
- >> chcemy, aby funkcjonowanie naszej organizacji w znacznym stopniu opierało się na wolontariacie ze względu na niemożność zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników;
- >> wolontariat jest sposobem na poszerzenie skali prowadzonych działań i podniesienie jakości oferowanych usług (pracownicy z braku czasu są w stanie wykonać tylko pewien zakres zadań);
- >> mamy do wykonania takie zadania, które powinny opierać się na dobrowolnej, bezinteresownej chęci pomagania innym – a więc nie chcemy, aby wykonywali je opłacani pracownicy (np. towarzyszenie osobom chorym, samotnym, zbiórka żywności);
- >> celem jest dla nas aktywizacja, zachęcenie do wolontariatu pewnej grupy osób (np. osób młodych czy bezrobotnych).

2. Jakie zadania chcemy powierzyć wolontariuszom?

Zanim zaczniemy szukać wolontariuszy powinniśmy ustalić:

- >> jakie konkretnie zadania chcemy powierzyć wolontariuszom (jest oczywiste, że nie we wszystkie działania w organizacji możemy włączyć wolontariuszy);
- >> czy swoją pracę będą wykonywali w siedzibie organizacji, w domu, a może jeszcze w zupełnie innym miejscu;
- >> jaką minimalną ilością czasu wolontariusz powinien dysponować w skali tygodnia, aby móc włączyć się w działania naszej organizacji;
- >> czy od strony organizacyjnej jesteśmy w stanie przyjąć wolontariuszy (stworzenie miejsca pracy, zapewnienie wsparcia i nadzoru).

3. Jakich osób szukamy?

Jeśli wiemy dokładnie, jakie zadania w organizacji chcemy powierzyć wolontariuszom, łatwiej będzie nam wskazać umiejętności i predyspozycje wymagane od osób, których szukamy do pomocy. Do wykonania niektórych zadań zapewne wystarczy czas i chęć pomagania, ale jeśli szukamy na przykład osoby do przygotowania gazetki dla pacjentów szpitala – na pewno przydatna będzie umiejętność pracy z tekstem czy projektowania graficznego. Jest wiele takich zadań, przy których konieczna może okazać się znajomość języka obcego, posiadanie prawa jazdy, duża sprawność ruchowa czy umiejętność słuchania innych.

4. Jak do nich dotrzeć?

Opracowana przez organizację oferta wolontariatu musi dotrzeć do potencjalnych kandydatów, na przykład za pomocą plakatu, ogłoszenia w gazecie lub radio, poprzez stronę internetową organizacji, spotkania informacyjne czy po prostu pocztą pantoflową. Najprostszym sposobem na znalezienie wolontariuszy jest nawiązanie kontaktu z Centrum Wolontariatu. W rejestrze osób zainteresowanych niesieniem pomocy innym może znajdować się kandydat, który spełni nasze oczekiwania.

Podczas pierwszego spotkania należy przeprowadzić z kandydatem na wolontariusza pogłębioną rozmowę: przedstawić organizację, wymaga-

nia wobec kandydata na wolontariusza oraz dowiedzieć się jak najwięcej o rozmówcy – o jego umiejętnościach i doświadczeniach, a także oczekiwaniach względem pracy wolontarystycznej. Trzeba pamiętać, że nie każda zgłaszająca się osoba musi zostać automatycznie przyjęta. Starannie wybrany, przeszkolony i otrzymujący wsparcie wolontariusz w sposób widoczny podnosi poziom pracy organizacji.

5. Jak dobrze zorganizować współpracę z wolontariuszami?

Zapoznanie wolontariusza z organizacją i przygotowanie do pracy

Jeśli instytucja zdecyduje się na współpracę z konkretną osobą, musi wprowadzić ją do organizacji: zapoznać z jej historią, misją i sposobem działania, a także przygotować do wykonywania pracy. Bardzo często wolontariusz rozpoczyna współpracę z organizacją od cyklu specjalistycznych szkoleń, które są konieczne, aby mógł profesjonalnie wykonywać powierzone mu zadania: na przykład pomagać chorym w hospicjum czy dzieciom z autyzmem lub pozyskiwać fundusze. Niezwykle istotne jest przedstawienie wolontariusza wszystkim pracownikom (lub najbliższym współpracownikom – w wypadku dużych organizacji/instytucji). Kluczem do dobrej i trwałej współpracy jest zadbanie o to, aby wolontariusz „zakorzenił” się w organizacji – znalazł przyjaciół, sens pracy i identyfikował się z działalnością organizacji.

Koordinacja wolontariatu

Jeżeli organizacja zatrudnia wielu wolontariuszy, warto stworzyć bazę zawierającą dane kontaktowe ochotników, ich predyspozycje i dyspozycyjność – ułatwi to znacznie kontakty z wolontariuszami i organizację codziennej pracy. Dobrym rozwiązaniem jest także wyznaczenie w organizacji koordynatora odpowiedzialnego za współpracę z wolontariuszami. Koordynator dba wówczas o rekrutację, nadzoruje pracę wolontariuszy, pomaga w rozwiązywaniu problemów i udziela wsparcia. Ma to też ogromne znaczenie dla wolontariuszy – wiedzą, że jest osoba, do której mogą zwrócić się w przypadku trudności, ale także podzielić się sukcesem.

Spotkania, integracja, szkolenia

Należy zadbać o regularne omawianie z wolontariuszami przebiegu ich pracy. Ważne są także spotkania integracyjne, upływające na swobodnych

rozmowach i wspólnej zabawie pracowników i wolontariuszy (np. spotkania świąteczne, obchodzenie imienin i urodzin itd.). Jeśli organizacja ma możliwość przeprowadzania szkoleń i warsztatów rozwijających umiejętności wolontariuszy – na pewno warto takie działania podejmować.

Dziękowanie i nagradzanie

Przyjemnym elementem współpracy z wolontariuszami jest dziękowanie za otrzymaną pomoc. W natłoku codziennych spraw, często o tym zapominamy, przyzwyczajając się do stałej obecności wolontariuszy. Podziękować wolontariuszom można na wiele sposobów: pamiętając o urodzinach, wręczając dyplom, wysyłając na szkolenie czy organizując obchody dnia wolontariusza. Te pozytywne gesty pomogą utwierdzić ochotnika w przekonaniu, że wykonywana przez niego praca jest ważna i przydatna, że jest członkiem zespołu organizacji.

Przestrzeganie prawa

We współpracy z wolontariuszami należy pamiętać o wypełnieniu wszystkich niezbędnych formalności, takich jak zawarcie porozumienia, ubezpieczenie wolontariusza i przestrzeganie zasad bhp.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie reguluje obszar współpracy organizacji z wolontariuszami.

Obowiązki, które spoczywają na organizacjach i instytucjach współpracujących z wolontariuszami:

- » Zawarcie porozumienia z wolontariuszem. W porozumieniu instytucja korzystająca z pomocy, we współpracy z wolontariuszem określa: zakres prac, sposób i miejsce ich wykonywania, czas współpracy, odpowiedzialność wolontariusza oraz warunki rozwiązania porozumienia; forma porozumienia jest uzależniona od okresu wykonywania przez wolontariusza pracy:

1. jeżeli porozumienie jest zawierane na okres krótszy niż 30 dni, może mieć formę ustną, chyba że wolontariusz wyrazi wolę zawarcia porozumienia na piśmie,
  2. jeżeli wolontariusz będzie pomagał organizacji/instytucji przez okres dłuższy niż 30 dni – wówczas porozumienie musi mieć formę pisemną.
- » Informowanie wolontariusza o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.
  - » Zapewnienie wolontariuszowi bezpiecznych i higienicznych warunków wykonywania pracy.
  - » Pokrywania kosztów podróży służbowych i diet – na dotyczących pracowników zasadach. Wolontariusz może zwolnić korzystającego w całości lub w części z obowiązków pokrywania kosztów podróży służbowych i diet, konieczne pisemne oświadczenie.
  - » Poinformowania wolontariusza o jego prawach i obowiązkach oraz zapewnienia dostępności tych informacji.
  - » Przedstawienia pisemnej opinii o wykonywaniu świadczeń przez wolontariusza (na prośbę wolontariusza).

Ustawa daje możliwość finansowania również innych kosztów dotyczących pracy wolontariuszy (opłacenie ubezpieczenia zdrowotnego, opłacenie szkoleń dla wolontariusza, zwrot innych kosztów ponoszonych przez wolontariusza), jednak jest to dobrowolny wybór organizacji.

Ubezpieczenie wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW):

- » Wolontariuszowi, który wykonuje świadczenia przez okres nie dłuższy niż 30 dni, organizacja zobowiązana jest zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków.
- » Jeżeli organizacja zawiera z wolontariuszem porozumienie na czas przekraczający 30 dni, to koszty ubezpieczenia przejmuje na siebie państwo.
- » Wolontariusze mają prawo na takich samych zasadach jak pracownicy

etatowi korzystać ze świadczeń zgodnie z ustawą o zaopatrzeniu z tytułu nieszczęśliwych wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje wypłaty świadczeń na wniosek poszkodowanego, poparty dołączoną dokumentacją.

WSPÓŁPRACA Z CENTRUM WOLONTARIATU

Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu (RCW) zajmuje się pośrednictwem pracy dla wolontariuszy. Centrum gromadzi informacje zarówno o osobach poszukujących wolontariatu, jak też o instytucjach i organizacjach, które chcą zaangażować wolontariuszy.

Centrum stale współpracuje z około 40 organizacjami i instytucjami, które za jego pośrednictwem szukają wolontariuszy i korzystają z oferty dostępnych szkoleń. Organizacje/instytucje, które zgłaszają się do Centrum Wolontariatu, wypełniają formularz, w którym powinny określić:

- >> co może robić wolontariusz w danej organizacji czy instytucji, jakie zadania miałby wykonywać;
- >> w jakim miejscu i w jakim czasie ma wykonywać powierzone mu zadania;
- >> wykształcenie, umiejętności, doświadczenie wolontariusza przydatne organizacji;
- >> inne specyficzne wymagania wobec wolontariuszy, wynikające ze specyfiki pracy, którą ma wykonywać.

Informacje te będą podstawą do poszukiwania przez RCW odpowiedniego kandydata na wolontariusza dla danej organizacji/instytucji. Wolontariusze kierowani do instytucji są przygotowywani do podjęcia wolontariatu – biorą udział w szkoleniu prowadzonym przez pracowników RCW.

Placówkom poszukującym wolontariuszy RCW zapewnia także bezpłatne szkolenia i doradztwo, które pozwalają w sposób efektywny pracować

z wolontariuszami. Ze szkoleń „**Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza?**” mogą skorzystać między innymi koordynatorzy pracy wolontarystycznej danej organizacji.

Podczas tego typu szkolenia poruszane są następujące zagadnienia:

- >> definicje: „wolontariat”, „wolontariusz”,
- >> sposoby rekrutacji wolontariuszy,
- >> rodzaje wolontariatu,
- >> kontrakt oczekiwań ,
- >> tworzenie indywidualnego programu wolontarystycznego,
- >> sposoby nagradzania wolontariuszy,
- >> aspekty prawne dotyczące pracy z wolontariuszami,
- >> porozumienie o współpracy z wolontariuszem.

Szkolenie prowadzone jest według standardów sieci centrów wolontariatu w Polsce przez wykwalifikowanych trenerów Regionalnego Centrum Wolontariatu w Elblągu.

Wszystkie organizacje i instytucje zainteresowane współpracą z RCW zapraszamy do kontaktu:

Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu

ul. Związku Jaszczurczego 17, 82-300 Elbląg

tel. 0 55 236 27 16

Bezpłatna infolinia: 0 800 300 594

email: elblag@wolontariat.org.pl

www.wolontariat.org.pl/elblag

Lokalne partnerstwo na rzecz wolontariatu 50+

Impulsem do powołania Partnerstwa na rzecz Rozwoju Wolontariatu 50+ w Elblągu i powiecie elbląskim stał się projekt pt. „Same plusy. Wolontariat 50+” realizowany przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu i Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce.

Powołanie Partnerstwa miało na celu **stworzenie płaszczyzny wielosektorowej współpracy** instytucji administracji samorządowej, organizacji pozarządowych, instytucji kościelnych, biznesu, mediów i osób indywidualnych zainteresowanych wspieraniem i rozwijaniem wolontariatu osób powyżej pięćdziesiątego roku życia. W dniu 14 czerwca 2007 roku w Sali Staromiejskiej Urzędu Miasta Elbląg odbyło się uroczyste ogłoszenie powołania Partnerstwa i podpisanie deklaracji członkowskich. Do Partnerstwa przystąpiło 14 organizacji pozarządowych i instytucji samorządowych działających na terenie Elbląga i powiatu elbląskiego, dla których rozwój wolontariatu 50+ jest istotnym celem.

Partnerstwo jest nieformalną platformą współpracy, otwartą na przyjmowanie nowych członków. Partnerstwo ze swojego grona wybrało pięcioosobowy zarząd. Do zadań zarządu należy reprezentowanie Partnerstwa, kierowanie jego pracą, współdziałanie z innymi partnerami oraz promowanie podejmowanych przedsięwzięć.

Wizja partnerstwa

Osoby starsze to ludzie aktywnie wykorzystujący swoje umiejętności i doświadczenia, zintegrowani z całym środowiskiem społecznym, potrzebni i doceniani. Nie ma osób starszych osamotnionych i obawiających się współczesnego świata – jego wymogów i zagrożeń.

Organizacje i instytucje pracujące z osobami trzeciego wieku są na trwałe wkomponowane w strukturę społeczną miasta, posiadają odpowiednią bazę i fundusze, dysponują ofertą pracy dla wszystkich wolontariuszy 50+. Informacja o ofercie dla seniorów jest powszechnie dostępna.

Misja partnerstwa

Chcemy, aby osoby po pięćdziesiątym roku życia stanowiły silną i aktywną społecznie grupę mieszkańców naszego miasta i regionu.

Uważamy, że osoby te dysponują ogromną wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniem, które mogą wykorzystać w pracy wolontarystycznej.

Tworzymy Partnerstwo na rzecz Rozwoju Wolontariatu 50+, aby połączyć wysiłki wielu organizacji i instytucji zainteresowanych tą ideą.

Wartości partnerstwa

Partnerstwo w swoich działaniach opiera się na następujących wartościach:

- >> niesienia pomocy innym,
- >> rozwijania wrażliwości i zainteresowania sprawami społecznymi,
- >> lojalności i wzajemnej współpracy,
- >> poszanowania autonomii poszczególnych członków,
- >> promowania wolontariatu jako stylu życia,
- >> wspierania rozwoju lokalnego.

STRATEGIA DZIAŁAŃ PARTNERSTWA

Członkowie Partnerstwa razem opracowali dokument, który stanie się podstawą do podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju wolontariatu 50+ przez najbliższe lata (2007-2013). Strategia opiera się na aktualnych zasobach zarówno lokalowych, finansowych, jak i kadrowych członków Partnerstwa, ale też uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne, które pomagają lub utrudniają rozwijanie idei wolontariatu w elbląskiej społeczności. W strategii zidentyfikowane zostały cele Partnerstwa, działania służące ich osiągnięciu, grupy docelowe, a także możliwe źródła finansowania.

Cel strategiczny

Celem Partnerstwa jest zwiększenie zaangażowania w pracę wolontarystyczną osób po pięćdziesiątym roku życia na rzecz społeczności Elbląga i regionu.

Cele ogólne

1. Rozwój i wzmocnienie Partnerstwa

- >> Podnoszenie wiedzy i umiejętności członków Partnerstwa w zakresie rozwijania wolontariatu 50+.
- >> Podnoszenie umiejętności funkcjonowania w Partnerstwie.
- >> Promocja Partnerstwa, rozwój podejmowanych działań.

2. Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych oraz osób na rzecz wolontariatu 50+:

- >> Wzrost liczby organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwoju wolontariatu 50+.
- >> Zwiększanie zaangażowania osób 50+ w działania wolontarystyczne.
- >> Zmiana postaw społecznych wobec osób 50+.

3. Promocja postaw wolontarystycznych 50+:

- >> Wzrost wiedzy na temat wolontariatu 50+ wśród różnych grup wiekowych.
- >> Promocja idei wolontariatu 50+ wśród liderów społeczno-gospodarczych z Elbląga, powiatu i regionu.
- >> Rozwój rzecznictwa na rzecz seniorów i rozwoju wolontariatu 50+.

CZŁONKOWIE PARTNERSTWA

1. Akcja Katolicka, Oddział Parafialny św. Brunona
2. Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych
3. Fundacja Elbląg Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego
4. Integracyjny Klub Seniora przy ESM „Sielanka”
5. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Elblągu
6. Przedszkole z Grupami Integracyjnymi nr 15
7. Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu
8. Stowarzyszenie dla Milejewa POGEZANIA
9. Stowarzyszenie Integracyjne „Razem”
10. Stowarzyszenie na rzecz Hospicjum Elbląskiego
11. Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Szansa”
12. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Elbląskiej – Świetlica Socjoterapeutyczna
13. Urząd Miejski w Elblągu Wydział Społeczny
14. Uniwersytet III Wieku i Osób Niepełnosprawnych

Organizacje i instytucje zainteresowane przystąpieniem do Partnerstwa lub wsparciem jego działań, zachęcamy do kontaktu z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Elblągu, koordynatorem prac Partnerstwa.

Wolontariat 50+. Wyniki badania

Polskie społeczeństwo, podobnie jak populacje innych krajów europejskich, starzeje się. Blisko jedna trzecia Polaków, czyli ponad 12 milionów, to ludzie powyżej pięćdziesiątego roku życia – w 2030 roku wskaźnik ten wzrośnie aż do 45% (dane GUS-u). Zachęcanie osób starszych do wolontariatu stanowi szansę dla starzejących się społeczeństw na pełniejsze wykorzystanie posiadanych przez nie umiejętności i wolnego czasu. A dla samych osób po pięćdziesiątce jest to doskonała okazja do aktywności i rozwoju.

Niestety, jeśli przyjrzymy się statystykom dotyczącym wolontariatu w Polsce, to musimy stwierdzić, że stosunkowo **mało osób po pięćdziesiątce angażuje się w wolontariat**. Badania Stowarzyszenia KLON/JAWOR potwierdzają, że najczęściej wolontariuszami zostają osoby młode (studenci i uczniowie). Wiek, podobnie jak wykształcenie i poziom dochodów, jest ważnym czynnikiem, który wpływa na poziom zaangażowania społecznego. Im wyższe wykształcenie i poziom dochodów, tym większe zaangażowanie w wolontariat. Natomiast w najstarszych grupach wiekowych zmniejsza się zaangażowanie w pracę społeczną.

W 2006 roku Akademia Rozwoju Filantropii i Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu uruchomiły program „**Same plusy. Wolontariat 50+**”, którego podstawowym celem było zachęcenie osób po pięćdziesiątym roku życia z Elbląga i powiatu elbląskiego do podjęcia wolontariatu oraz wypracowanie metod współpracy ze starszymi wolontariuszami.

Ważnym elementem programu było badanie mające na celu zebranie informacji na temat motywacji, obaw i dostrzeganych korzyści z wolontariatu przez osoby 50+, a także rozpoznanie możliwości współpracy organizacji/institucji ze starszymi wolontariuszami. Badaniem objęto 300 osób po pięćdziesiątym roku życia i 70 organizacji/institucji (kwestionariusze, wywiady pogłębione).

Prezentujemy wybrane wyniki badania:

>> Czy wolontariat 50+ jest popularny wśród osób po pięćdziesiątce?

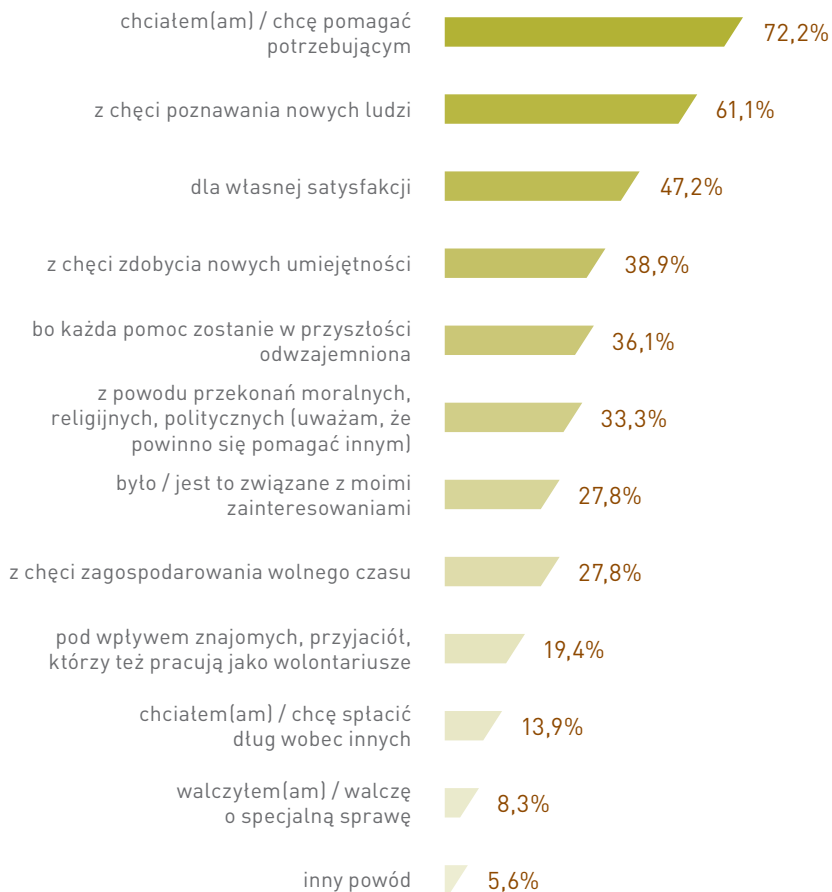
Spośród wszystkich badanych – **83,6% osób 50+ spotkało się z terminem „wolontariat”, a 16,4% nigdy nie słyszało tego słowa.** Termin ten nie dla wszystkich był jasny i zrozumiały. Badani silnie utożsamiali wolontariat z ofertą aktywności dla ludzi młodych – wiele osób stwierdziło, że nie zdawały sobie sprawy, że wolontariuszami mogą być ludzie starsi. Część respondentów nie była świadoma tego, że wolontariat oznacza nieodpłatną pracę, pewnej grupie badanych wolontariat kojarzył się z przymusową pracą społeczną – znaną im z epoki PRL-u.

36 osób badanych (12,5%) pracowało lub pracuje jako wolontariusz lub wolontariuszka. Większość wolontariuszy po pięćdziesiątce były to osoby na emeryturze i rencie – zazwyczaj dobrze wykształcone i stosunkowo młode: ponad połowa wolontariuszy nie przekroczyła 60 lat. Wolontariusze nieznacznie lepiej postrzegali swoją sytuację materialną od ogółu badanych, natomiast wyraźnie lepiej od ogółu badanych ocenili swój stan zdrowia. Co ciekawe, wolontariusze 50+ ina czej patrzą na starość: postrzegają ten etap jako czas rozwoju i podejmowania wyzwań, gdy tymczasem pozostali badani widzą starość przede wszystkim jako okres odpoczynku i wycofania.

>> Dlaczego wolontariat?

Najczęściej wymienianym przez wolontariuszy 50+ powodem podjęcia pracy społecznej była **chęć pomocy potrzebującym (72,2%)**, w dalszej kolejności pragnienie poznania nowych ludzi (61,1%) i własna satysfakcja (47,2%).

Z jakich powodów zdecydował(a) się Pan(i) zostać wolontariuszem?

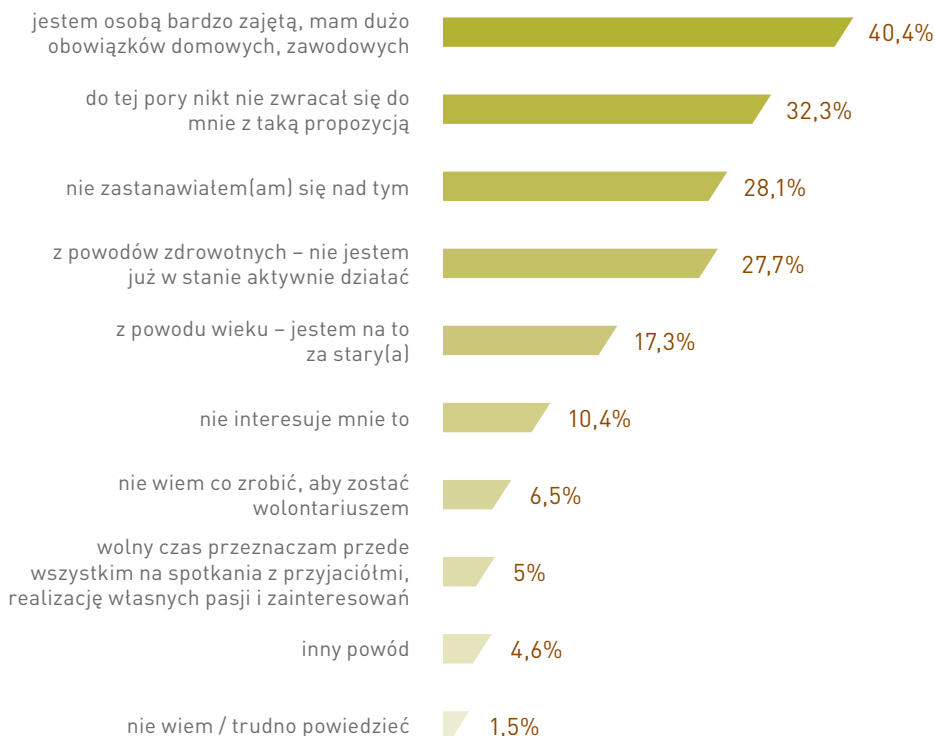

>> Powody niewielkiego zaangażowania

Osoby 50+, które nigdy nie pracowały jako wolontariusze, uzasadniają ten fakt przede wszystkim **innymi obowiązkami** (40,4%). Zastanawiające, że spora część badanych (32,3%) zgłaszała, iż nie są wolontariuszami, bo nikt się do nich z taką propozycją nie zwracał, a aż 28,1% osób nigdy się nad tym nie zastanawiało. Blisko 7% nie wie, co zrobić, by zostać wolontariuszem. Dane te pokazują przede wszystkim potrzebę informowania osób po pięćdziesiątce o możliwościach podjęcia wolontariatu.

Dlaczego nie pracuje / nie pracował(a) Pan(i) jako wolontariusz?

>> Pozytywne doświadczenia współpracy

Spośród 70 badanych organizacji i instytucji – 29 współpracuje lub współpracowało z wolontariuszami powyżej pięćdziesiątego roku życia i są z tej współpracy zadowoleni. Większość z nich (20 podmiotów) dostrzega różnicę między współpracą z wolontariuszami mającymi 50 lat i więcej a współpracą z młodszymi wolontariuszami.

Najczęściej jako cechy osób młodych wskazują większą aktywność, kreatywność i znajomość nowych technologii, umiejętność pisania wniosków, ale także na słomiany zapal i brak doświadczenia. Natomiast osoby starsze, choć mają nawyki i przyzwyczajenia, są mniej przebojowe, jednak charakteryzuje je odpowiedzialność, cierpliwość, obowiązkowość, dyspozycyjność, wrażliwość i doświadczenie życiowe, a to – zdaniem naszych rozmówców – są nieocenione zalety przy podejmowaniu współpracy.

Pozostałe instytucje – nie współpracujące ze starszymi wolontariuszami – jako główny powód braku zaangażowania seniorów wymieniają brak chętnych w tym wieku wśród zgłaszających się wolontariuszy (47,5%). Inne wskazywane przyczyny to: brak zapotrzebowania na pracę wolontariuszy (25%) i przekonanie, że młodzi wolontariusze lepiej się sprawdzają (12,5 %).

Wiele wskazuje także na to, że organizacje są bardziej otwarte na współpracę i zaangażowanie osób starszych, niż wynika to z przypuszczeń i opinii osób po pięćdziesiątym roku życia.

- > Aż 91,5% organizacji twierdzi, że „osoby starsze mają sporo wolnego czasu, dlatego warto zachęcać je do wolontariatu”.
- > 88% badanych instytucji i organizacji społecznych zgadza się z zdaniem, że „wiek wolontariusza nie ma znaczenia, liczą się tylko umiejętności”.
- > 49 spośród 70 badanych organizacji widzi możliwość większego zaangażowania starszych wolontariuszy w działania instytucji.

Informacja o organizatorach

Broszura została wydana jako element kampanii edukacyjnej prowadzonej w ramach programu „Same plusy. Wolontariat 50+” wdrażanego w okresie od września 2006 roku do grudnia 2007 roku przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu i Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce.

Podstawowym celem programu jest promocja wolontariatu w grupie osób powyżej pięćdziesiątego roku życia i wypracowanie modelu rozwijania wolontariatu 50+. Projekt zakłada realizację czterech bloków działań:

- >> **Realizacja badania postaw wobec wolontariatu 50+** wśród 300 osób po pięćdziesiątym roku życia oraz wśród 70 instytucji i organizacji społecznych z Elbląga i powiatu elbląskiego.
- >> **Przeprowadzenie szkoleń i warsztatów** dla osób po pięćdziesiątym roku życia przygotowujących do pracy w charakterze wolontariusza.
- >> **Powołanie lokalnego partnerstwa na rzecz rozwoju wolontariatu 50+** utworzonego przez instytucje z Elbląga i powiatu elbląskiego.
- >> **Realizacja kampanii edukacyjnej i promującej** wolontariat wśród osób 50+, instytucji i opinii publicznej w Elblągu i powiecie elbląskim. Do wolontariatu zachęcać będzie wystawa fotografii i film prezentujący sylwetki starszych wolontariuszy, a także plakaty i broszury.

Program jest finansowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz przez Fundację Grupy TP.

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

Stowarzyszenie Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce jest niezależną, nienastawioną na zys organizacją pozarządową działającą od 1998 roku. Działania Akademii skierowane są przede wszystkim do organizacji pozarządowych, grup obywatelskich i przedsiębiorców.

Prowadzimy działania w sześciu obszarach programowych:

- > rozwój społeczności lokalnych,
- > aktywność młodzieży,
- > aktywność osób starszych,
- > społeczne zaangażowanie biznesu,
- > przedsiębiorczość społeczna,
- > filantropia indywidualna.

Więcej informacji: www.filantropia.org.pl

Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu

Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu rozpoczęło swoją działalność w 1999 roku. i jest niezależną, apolityczną niedochodową organizacją filantropijną kierującą się interesem społeczności lokalnej Elbląga i regionu elbląskiego. Naszym celem jest zwiększanie aktywności społecznej obywateli, umożliwianie im podejmowania działań w charakterze wolontariuszy oraz zwiększanie wiedzy z zakresu wolontariatu i upowszechnianie idei pracy wolontarystycznej.

Więcej informacji: www.wolontariat.org.pl/elblag

Publikacja została wydana w ramach programu „Same plusy. Wolontariat 50+” finansowanego ze środków Rządowego Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich oraz ze środków Fundacji Grupy TP.

Opracowanie tekstów: Beata Tokarz, Gabriela Zimirowska
Redakcja: Beata Tokarz
Korekta: Monika Anna Twardziak
Projekt graficzny i skład: rzeczyobrazkowe.pl

© Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce 2007

Młodzi wolontariusze mają dużo pomysłów, energii – a seniorzy patrzą bardzo racjonalnie na proponowane przez nich działania i często sprowadzają je na ziemię, pokazują ryzyka i trudności. Młodzi uczą się od starszych odpowiedzialności – a starszym wolontariuszom poprzez współpracę z młodzieżą ubywa lat. <Krzysztof Zieliński, Fundacja im. Doktora Piotra Janaszka „Podaj dalej”>

Angażowanie do współpracy wolontariuszy w różnym wieku, posiadających odmienne doświadczenia i umiejętności, wzbogaca zespół organizacji i pozwala spojrzeć z wielu stron na prowadzone działania. Bardzo często okazuje się, że włączenie osób dojrzałych wiekiem pozwala odpowiedzieć na nowe, ważne potrzeby osób korzystających z pomocy organizacji. Ponadto młodzi i starsi wolontariusze wspólnie uczą się od siebie, wspierają i uzupełniają.

Pomyśl o włączeniu w działania Twojej organizacji wolontariuszy 50+.

Chętnie w tym pomożemy:

Regionalne Centrum Wolontariatu w Elblągu

ul. Związku Jaszczurczego 17, Elbląg, tel. 0 55 236 27 16

bezpłatna infolinia: 0 800 300 594

e-mail: elblag@wolontariat.org.pl

www.wolontariat.org.pl/elblag

organizatorzy

AKADEMIA ROZWOJU
FILANTROPII W POLSCE
Academy for the Development of Philanthropy in Poland

finansowanie

patroni medialni

